

บทที่ 7

การสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) และรวมกลุ่มกันเรียนในลักษณะกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมกันเรียน ช่วยเหลือกัน ไม่แข่งขันกัน รวมทั้งรู้จักการทำหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม รู้จักการทำงานในลักษณะกลุ่ม และที่สำคัญคือทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆได้

การแบ่งกลุ่ม และการกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

การจัดนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มในกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่ม ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มคละกัน ไป เช่นในแต่ละกลุ่มควรประกอบ ด้วยนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ยกเว้นในบางกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความสนใจ ซึ่งจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะด้านของผู้เรียน จอห์นสันและจอห์นสัน (อ้างถึงใน Borich, 1992 : 323) ได้แนะนำวิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนที่นักเรียนอยากร่วมทำงานด้วยจำนวน 3 คน พิจารณารายชื่อนักเรียนที่ไม่ได้รับการเลือกจากนักเรียนคนอื่น แล้วจึงจัดกลุ่มให้นักเรียนเหล่านั้นกระจายอยู่ในกลุ่มอื่นๆที่มีนักเรียนที่เรียนดี หรือนักเรียนที่เพื่อนๆสนใจร่วมทำงานด้วย

2. โดยการสุ่มให้นักเรียนนับเลข 1 - 6 (ถ้าต้องการแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม) และให้นักเรียนที่นับได้เลขเดียวกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

3. ผู้สอนจัดกลุ่มนักเรียน ให้แต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยการจั่วรายชื่อเป็นกลุ่ม เช่นนักเรียนที่เรียนดี นักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เป็นที่นิยมของเพื่อน นักเรียนที่ไม่เป็นที่นิยมของเพื่อน นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง แล้วจึงคัดเลือกจากแต่ละกลุ่มรายชื่อโดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเลือกสมาชิกกลุ่ม เช่น ผู้สอนจะเลือกสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง และให้นักเรียนเลือกสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง ต่อมาผู้สอนจะเลือกสมาชิกกลุ่มให้อีกคนหนึ่ง สลับกัน จนได้ครบทุกกลุ่ม

บทบาทของนักเรียนแต่ละคนเมื่ออยู่ในกลุ่ม ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้ ซึ่งการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มจะต้องสอดคล้องกับลักษณะนิสัย ความรับผิดชอบ และความต้องการของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนด้วย เมื่อสมาชิกกลุ่มทุกคนที่ได้รับหน้าที่ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สอดคล้องกัน การทำงานของกลุ่มก็จะประสบความสำเร็จ และได้ผลงานที่ดี เป็นที่พอใจ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มทุกคน บทบาทของสมาชิกกลุ่ม และหน้าที่ ซึ่ง จอห์นสัน และจอห์นสัน (อ้างถึงใน Borich ,1992 : 325) ได้แนะนำไว้สำหรับการทำงานกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. ผู้สรุปสาระสำคัญ (Summarizer) จะเป็นผู้กล่าวซ้ำ เพื่อความแน่นอน หรือสรุปหลักการและข้อความที่สำคัญ ซึ่งสมาชิกกลุ่มร่วมกันนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่ม และสรุปเป็นประเด็นสำคัญ หรือประเด็นหลัก ซึ่งสมาชิกกลุ่มทุกคนยอมรับในประเด็นนั้นๆ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่ต่อไป

2. ผู้ตรวจสอบความถูกต้อง (Checker) เป็นผู้ตรวจสอบข้อความต่างๆ หรือข้อสรุปที่นำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มว่า มีความถูกต้องและได้รับการอ้างถึงในหนังสือใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ข้อเสนอของกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่มีความถูกต้อง สามารถอ้างหลักฐาน หรือข้อพิสูจน์ได้

3. ผู้ค้นหาข้อมูล (Researcher) มีหน้าที่อ่านและค้นหาเอกสาร และข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง หรือประเด็นที่กลุ่มจะต้องนำเสนอ ซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลต่างๆที่ได้ อาจจะนำมาจากห้องสมุด จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออื่นๆ

4. ผู้ประสานงาน (Runner) เพื่อให้การทำงานกลุ่มดำเนินไปได้อย่างประสบความสำเร็จ ผู้ประสานงานจะเป็นผู้ที่ติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล เอกสาร ซึ่งจะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการเจรจา สืบหาข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็นมากกว่ากลุ่มอื่น

5. ผู้จดบันทึก (Recorder) เกี่ยวข้องกับการเขียนเอกสาร จดข้อมูล รวบรวมแนวคิด หรือประเด็นที่สำคัญ เพื่อสรุปเป็นเรื่องราวไป ทั้งนี้ ผู้จดบันทึกข้อมูลจะต้องมีความสามารถในการเขียน สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เรียบเรียงเรื่องราว และใจความสำคัญของข้อมูลต่างๆได้

6. ผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ความช่วยเหลือ (Supporter) เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์กว้างและมองโลกในแง่ดี จะเป็นผู้ที่กำลังใจ สนับสนุน และคอยช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มแต่ละคนให้ทำงานต่างๆให้ประสบความสำเร็จ หรือคอยให้กำลังใจแก่ผู้ที่ท้อแท้ หหมดหวัง รวมทั้งชี้แนะแนวทางให้ จดบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินงานของกลุ่ม ระบุผลของการทำงาน และผลของความก้าวหน้าของการทำงานของกลุ่ม รวมทั้งแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผู้สังเกตการณ์ (Observer) มีหน้าที่ในการจดบันทึก หรือข้อสังเกตต่างๆ ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้เมื่อมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มใหญ่ หรือการสรุปข้อมูล และเป็นข้อสังเกตแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำกลุ่ม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำมาพิจารณา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่ม หรือระหว่างสมาชิกกลุ่ม

รูปแบบการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมกันเรียน ในลักษณะกลุ่มจะเป็นลักษณะของการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการคิดค้น แสวงหาความรู้ หรือแนวคิดใหม่ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

การจัดให้ผู้เรียนเรียนในลักษณะกลุ่มซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มใหญ่ (10 -15 คน) กลุ่มเล็ก (5-7 คน) และกลุ่มย่อย (3-4 คน) หรือจัดเป็นคู่ แล้วจึงให้ผู้เรียนอภิปราย ถกเถียงปัญหา เพื่อกำหนดข้อสรุปหรือแนวความคิดในเนื้อหาวิชาที่จะต้องศึกษา นำเสนอให้เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นๆซึ่งอยู่ในกลุ่มรวมทั้งชั้น และผู้สอนในรูปของการรายงานโดยปากเปล่า หรือในรูปของเอกสารซึ่งมีขั้นตอนของกิจกรรมดังนี้

- 1.1 ผู้สอนบรรยาย หรือสาธิตเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่
- 1.2 บอกจุดมุ่งหมายของการอภิปรายกลุ่ม และกำหนดคำถาม หรือใบงาน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายหรือเสนอแนวคิด ได้ตรงประเด็นกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษา
- 1.3 แบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนได้ร่วมกันพิจารณาตอบคำถามและเสนอแนวคิด ในหัวข้อเรื่องและผู้สอนบรรยาย และภายในเวลาที่กำหนด
- 1.4 ให้ผู้เรียนเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ร่วมกับอุปกรณ์การสอนอื่นๆ เช่น รูปภาพ ของจริง การแสดง การจัดนิทรรศการ และอื่นๆ และตอบคำถามตามที่ผู้สอนกำหนด เพื่อให้เพื่อนๆร่วมห้องได้รับทราบ รวมทั้งเสนอรายงานในรูปของเอกสารด้วย
- 1.5 ให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆที่ฟังเพื่อนเสนอรายงานได้มีโอกาสซักถาม เพื่อความเข้าใจที่ดี ในเรื่องนั้น
- 1.6 ผู้สอนยกย่องและให้รางวัลกลุ่มที่เสนอผลงาน ได้ถูกต้อง ตรงประเด็น และทำงานสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด

ผู้สอนควรกำหนดคำถาม หรือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน แต่ภายในขอบเขต หรือหัวข้อเรื่องเดียวกับที่ผู้สอนได้ให้ความรู้พื้นฐานไปแล้ว ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้เรียนได้ศึกษาในเรื่องที่ต่างกัน และนำเสนอความรู้แก่เพื่อนนักเรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในหลายๆด้านนอกเหนือจากสิ่งที่ตนเองได้ค้นคว้า หรือศึกษามา

ในกรณีที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานในหัวข้อเรื่องที่ต่อเนื่องกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่องที่เรียนต่อเนื่องกันได้

การจัดการเรียนการสอนโดยการจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ หรือค้นพบแนวคิดใหม่ตามความคิดเห็นของผู้เรียนนั้น มีประโยชน์ดังนี้

1. การจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม และทำงานในลักษณะกลุ่ม ผู้สอนสามารถจัดให้มีกิจกรรมดังกล่าวได้ในทุกเนื้อหาวิชา และทุกขนาดของกลุ่ม

2. การจัดกิจกรรมกลุ่มและให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่างๆมาร่วมดำเนินการ

3. เป็นการส่งเสริมผู้ที่มีความคิดริเริ่ม สามารถเสนอความคิดเห็น และเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

4. สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมกลุ่ม รู้จักการทำงานร่วมกัน และพูดคุยกัน

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย รู้จักการช่วยเหลือกัน มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นและมีเหตุผลในการเสนอความคิดเห็นเหล่านั้นต่อเพื่อนในกลุ่ม

6. ในระหว่างการทำงานกลุ่มเพื่อการปรึกษาหารือกัน จะเป็นโอกาสให้ผู้สอนสามารถเสนอแนวคิดให้แก่ผู้เรียนเพื่อการปรับตนเอง ทั้งในด้านอารมณ์ สังคม และปัญหาในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถร่วมทำงานในกลุ่มได้

สำหรับปัญหาและข้อจำกัดในการจัดให้มีการอภิปรายกลุ่มนั้น จะเกี่ยวข้องกับจำนวนเวลาที่ใช้ ซึ่งจำเป็นจะต้องควบคุมให้พอเหมาะกับแนวคิดในเรื่องหนึ่งๆที่กำหนดให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้อาจจะมึนักเรียนในกลุ่มบางคนที่ไม่ร่วมในการอภิปรายหรือเสนอความคิดเห็น หรือไม่ประพฤติ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของการทำงานกลุ่ม และอาจจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ เมื่อแนวคิดของตนไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนสำหรับในด้านเนื้อหาวิชานั้น การจัดให้มีการอภิปรายในกลุ่มไม่เหมาะสมสำหรับการสอนที่มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวข้องกับความจริง (Facts) หรือเป็นการฝึกทักษะในระดับพื้นฐานซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความสามารถเฉพาะบุคคล

2. การจัดทำโครงการ (Group Project)

การจัดทำโครงการจะหมายถึงการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันผลิต หรือเสนอ ผลงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระวิชาที่ศึกษา และนำเสนอในรูปแบบของรายงาน ผลิต หรือนิทรรศการ แนวทางการจัดทำโครงการอาจจะกล่าวได้ว่ามีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1. เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของกระบวนวิชา ซึ่งผู้เรียนจะต้องจัดทำโครงการ โดยร่วมกันทั้งชั้น
2. ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือหัวข้อเรื่อง และให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันจัดทำโครงการตามความสนใจในแต่ละหัวข้อเรื่อง ซึ่งจะทำได้ผลงานมากกว่า 1 กลุ่ม

การให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการนี้ ผู้สอนจะต้องให้ความอิสระ แก่ผู้เรียนในการค้นคว้า ศึกษางานด้วยตนเอง หลังจากได้พิจารณาหัวข้อเรื่องที่เหมาะสม และอยู่ในขอบเขตของหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ได้ผลิต หรือแนวคิดใหม่ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การจัดทำโครงการวิชาการจำเป็นต้องใช้เวลามาก ซึ่งผู้สอนอาจจะนำมาจัดให้เป็นส่วนที่เสริมของกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ ในการจัดทำโครงการทาง วิชาการ ผู้สอน และผู้เรียนจะต้องร่วมกันปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ สำหรับแนวทางหรือขั้นตอนการให้ผู้เรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชามีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสนใจทำโครงการในเรื่องเดียวกัน ให้ร่วมกันวางแผนงาน โครงร่างในการจัดทำโครงการวิชาการ ซึ่งผู้สอนจะให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ให้เหตุผลกับผู้เรียนในด้านความเป็นไปได้ของโครงการ หรือร่วมกำหนดขอบเขตของหัวข้อเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ระยะเวลาในการจัดทำโครงการ และกิจกรรม สำหรับโครงการนั้นๆ

2.2 ผู้เรียนปรึกษาร่วมกับผู้สอนในการกำหนดหัวข้อย่อย หรือกิจกรรมที่ จะต้องทำสำหรับโครงการวิชาการในกิจกรรมต่างๆ เช่น แนวทางการศึกษา หรือการค้นคว้าเนื้อหาวิชา การจัดทำภาพประกอบ รวมทั้งการบูรณาการเนื้อหาความรู้กับวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกัน แนวทางการเสนอผลงาน และการสรุปผลงาน

2.3 ผู้เรียนโดยความเห็นชอบของผู้สอนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในแต่ละหัวข้อเรื่อง หรือการทำกิจกรรมต่างๆของโครงการ เช่นกลุ่มศึกษาค้นคว้าวิชาการในห้องสมุดกลุ่มจัดทำภาพประกอบ กลุ่มค้นคว้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาอื่นๆ กลุ่มที่ประสานงานในการจัดทำโครงการ กลุ่มประชาสัมพันธ์ และกลุ่มอื่นๆตามความเหมาะสม

2.4 ในแต่ละกลุ่มย่อย จัดให้มีการเลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการ เพื่อกำหนดขอบเขตของการทำงาน ซึ่งผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำในการดำเนินการประชุม การวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม ดูผลการทำงานของทุกกลุ่ม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งกันในกลุ่ม

2.5 จัดทำตารางเวลาสำหรับการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ร่วมโครงการในแต่ละกลุ่มย่อย และเวลาสำหรับการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้สอนเป็นระยะๆ

2.6 เมื่อระยะเวลาของการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มสิ้นสุดลง ประธานกลุ่มจะเป็นผู้เสนอผลการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้สมาชิกของโครงการทุกคนรับทราบผลงานหรือความสำเร็จของโครงการวิชาการในด้านต่างๆ

2.7 สมาชิกกลุ่มร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการและเสนอผลงานในลักษณะของการจัดนิทรรศการ กิจกรรม หรือรูปแบบอื่นๆตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้เพื่อนนักเรียนในชั้นอื่นๆได้เห็นผลงาน

2.8 หลังการจัดนิทรรศการสิ้นสุดลง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันพิจารณาและปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณค่า และประโยชน์ของโครงการวิชาการนั้นๆ รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการร่วมกันจัดทำโครงการวิชา ความสนุกสนาน และความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

การให้ผู้เรียนร่วมกลุ่มกันจัดทำโครงการทางวิชาการ ก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถพิเศษของตนเองให้ปรากฏแก่ผู้ร่วมงานได้ เช่นความสามารถในด้านการอ่าน การจับใจความสำคัญ ความสามารถในการคิดปะ

การวาดภาพ การประดิษฐ์ รวมทั้งความสามารถในด้านการพูด อธิบาย บรรยาย และสาธิต ซึ่งจำเป็นต้องนำมาใช้ในการเสนอผลงานของโครงการ

2. เพิ่มพูนแนวคิดและวิสัยทัศน์ให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากการจัดทำโครงการ วิชาการจะต้องศึกษางานวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้เรียนจะต้องศึกษาความรู้ในหลายๆด้าน และสามารถบูรณาการความรู้รวมทั้งเพิ่มพูนทักษะพื้นฐานสำหรับการจัดทำโครงการวิชาการ เช่น การอ่าน การเขียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำ และเสนอโครงการ

3. การจัดทำโครงการจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ คิด และทำตามความพอใจและความต้องการของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ เบื้องต้นในการประพศติ ปฏิบัติคนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รู้จักการเป็นประชาธิปไตย ในลักษณะของทักษะหรือการปฏิบัติด้วยตนเอง มากกว่าการอ่านและเข้าใจจากหนังสือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้เรียนจะไม่ได้รับประสบการณ์จริง ถ้าผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยการบรรยายตลอดเวลาของการสอน ในรูปแบบที่ครูเป็นศูนย์กลาง

4. การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้โดยการปฏิบัติจริง ในลักษณะของการร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการ จะทำให้ผู้เรียนสามารถเก็บสะสมความรู้ได้นานในสิ่งที่ได้ทำและได้ศึกษา มีประสบการณ์ รวมทั้งได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดความเข้าใจได้ดีและมากกว่าการท่องจำ

5. การจัดทำโครงการวิชาการ จะช่วยกระตุ้น และจูงใจให้ผู้เรียนร่วมกันทำงานได้อย่างเป็นผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกันทำงาน รู้จุดประสงค์และเป้าหมายของการทำงาน และเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่มที่จะต้องร่วมกัน พิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามความต้องการของกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานออกมา ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ และคอยดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมภายในขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่หลักสูตรกำหนด

6. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มในการจัดทำโครงการวิชาการ จะร่วมกันปรึกษาหารือ ในการประเมินผลงานการทำงานกลุ่มของตนเอง และของเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ โดยการพิจารณาความร่วมมือในการดำเนินงาน และผลสำเร็จของโครงการ

อย่างไรก็ตามการให้ผู้เรียนร่วมกลุ่มกันจัดทำโครงการวิชาการมีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้

1. การจัดทำโครงการวิชาการจำเป็นต้องใช้เวลามาก เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เวลาในการสืบค้นข้อมูลซึ่งบางครั้งข้อมูลที่ได้มาอาจจะไม่ตรงประเด็น และต้องให้ผู้สอนช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำทำให้เสียเวลาไปกับส่วนนี้เป็นจำนวนมาก

2. ผู้เรียนไม่มีเวลา หรือมีโอกาสฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเพียงพอด้วยตนเองในสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้ว เนื่องจากต้องใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมในการจัดทำโครงการ

3. การจัดทำโครงการวิชาการ เป็นการเรียนการสอนที่ไม่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีอิสระในการวางแผนงาน และดำเนินงานด้วยตนเอง ทำให้การเรียนการสอนขาดขั้นตอนที่สำคัญๆ ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนไป

3. การจัดกลุ่มย่อย (Small - Group)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และให้ ผู้เรียนเรียนแบบร่วมมือ โดยแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ ตั้งแต่ 2-6 คน ซึ่งแนวทางการจัดกิจกรรมดังกล่าว ผู้สอนจะสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียน โดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียน ความสำคัญจะอยู่ที่การพิจารณาอบงาน หรือใบงานให้ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมในเนื้อหาวิชาที่ต้องการ กิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะของการแบ่งกลุ่มย่อยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือมีดังต่อไปนี้

3.1 Three-Step Interview แนวทางการจัดกิจกรรมประกอบด้วย

- 1) แบ่งนักเรียนเป็นคู่ๆ คนหนึ่งจะเป็นผู้ถาม และอีกคนหนึ่งเป็นคนตอบ
- 2) นักเรียนในแต่ละคู่จะสลับกันเป็นผู้ถาม และเป็นผู้ตอบคำถาม
- 3) ตัวแทนของแต่ละคู่จะเสนอความรู้ให้กลุ่มใหญ่ได้รับทราบเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้มาจากการถาม และตอบ

3.2 Roundtable ในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละทีม จะมีกระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 คี๋สำหรับดำเนินกิจกรรมดังนี้

- 1) นักเรียนแต่ละคนจะเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถาม โดยการเขียนบนกระดาษ
- 2) เมื่อเขียนเสร็จแล้วจะให้ส่งกระดาษให้แก่ผู้ที่ด้านซ้ายมือของตนเอง
- 3) นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถามจนครบทุกคน

การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้ ถ้านักเรียนเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถาม โดยการพูด จะเรียกกิจกรรมนี้ว่า Round Robin

3.3 Think-Pair-Share กิจกรรมประกอบด้วย

- 1) ผู้สอนจะตั้งคำถาม หรือปัญหาให้แก่ผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนจะต้องคิดเพื่อหาคำตอบ
- 3) ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นคู่ๆ เพื่อให้แต่ละคนเสนอคำตอบของตนเอง และใช้วิธีการ ถาม-ตอบ กันเองในแต่ละคู่ เพื่อตอบคำถามของผู้สอนในกลุ่มใหญ่

3.4 Solve-Pair-Share กิจกรรมมีดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดคำถาม หรือปัญหา
- 2) นักเรียนแต่ละคนจะคิดวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยตนเอง
- 3) นักเรียนจะอธิบายวิธีการแก้ปัญหา หรือเสนอความคิดเห็นของตนเอง ในการแก้ปัญหากับเพื่อน ในลักษณะเป็นคู่ๆ โดยการถาม-ตอบ ซึ่งกันและกัน หรือใช้วิธีการแบบ Roundtable เพื่อให้ได้คำตอบ วิธีการ หรือแนวความคิดเห็นที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา หรือตอบคำถามนั้นๆ

3.5 Numbered Heads เป็นการกำหนดกลุ่มโดยให้ผู้เรียนนับตัวเลข และจัดให้ผู้เรียนที่มีเลขที่เดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมมีดังนี้

- 1) ผู้เรียนที่นับได้เลขที่เดียวกันจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีมเดียวกัน
- 2) ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือตั้งคำถาม

- 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันคิดหาวิธีการตอบปัญหา และนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเดียวกันจะมีความรู้เหมือนกัน เกี่ยวกับคำตอบ และวิธีการแก้ปัญหา
- 4) เมื่อครูเรียกเฉพาะหมายเลข นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ครูเรียกชื่อจะสามารถตอบคำถามของครู เช่นเดียวกับการสอนในชั้นเรียนปกติ

3.6 Brainstorming มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่อง หรือปัญหา
- 2) นักเรียนแต่ละคน ซึ่งผู้สอนอาจจะจัดให้อยู่เป็นคู่ หรือเป็นทีม ช่วยกันระดมความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ให้มากที่สุดตามศักยภาพ โดยการเขียน หรือการพูด
- 3) นักเรียนจะร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นเหล่านั้น นำมาจัดลำดับความสำคัญ ให้ตรงประเด็นกับปัญหา สรุปข้อคิดเห็น และนำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆรับทราบ ในกลุ่มใหญ่

3.7 One-Three-Six Consensus Group มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนกำหนดปัญหา หัวข้อเรื่อง หรือสถานการณ์
- 2) ผู้เรียนแต่ละคนจะกำหนดแนวคิดของตนเอง
- 3) ผู้เรียนจะปรึกษาหารือและสรุปเป็นแนวคิดของกลุ่ม จำนวน 3 คน
- 4) ผู้เรียน 2 กลุ่ม จำนวน 6 คน จะร่วมกันปรึกษาหารือ และสรุปแนวคิดของกลุ่ม เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนกลุ่มอื่นๆในชั้นเรียน

3.8 Fishbowl technique เป็นเทคนิคการทำงานในลักษณะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงาน มีกิจกรรมดังนี้

- 1) ผู้สอนเสนอปัญหา แนวคิด เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหา
- 2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยและให้แต่ละกลุ่มร่วมกันปรึกษาหารือกัน ภายในกลุ่ม
- 3) ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนออกมาเสนอความคิดเห็น ตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม

- 4) สมาชิกกลุ่มทุกกลุ่มจะต้องนั่งฟังผู้แทนของกลุ่มตนเอง และกลุ่มอื่นๆ เสนอความคิดเห็นอย่างเดียว การเสนอความคิดเห็นในแนวอื่นๆ สมาชิกกลุ่มจะต้องเขียนแล้วนำไปให้ผู้แทนของกลุ่มตนเองอภิปราย ในกลุ่ม ซึ่งอยู่บริเวณตรงกลางของทุกกลุ่ม
- 5) ในบางกรณี อาจจะให้เวลาพักช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้ผู้แทนกลุ่มกลับ ออกมาปรึกษาหารือกับสมาชิกในกลุ่มของตนเองได้
- 6) การปรึกษาหารือในกลุ่มย่อยจะสิ้นสุดลงภายในเวลาที่กำหนด และ ผู้สอนจะเป็นผู้นำอภิปรายในการปรึกษาหารือในกลุ่มใหญ่ต่อไป

การให้นักเรียนเรียนแบบกลุ่มย่อยในชั้นเรียน นอกจากวิธีต่างๆ ที่ได้กล่าว มาแล้ว ยังมีรูปแบบอื่นๆ อีกที่ครูสามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนได้อีก เช่น การแบ่งกลุ่ม แบบ Panel, Symposium, Forum, Dialogue ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Round Table ดังนี้คือ

Panel จะประกอบด้วยกลุ่มนักเรียน โดยมีประธานซึ่งได้รับการเลือกตั้ง จากกลุ่ม ร่วมกันปรึกษาหารือหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาต่างๆ ที่ผู้สอนกำหนดก่อนนำเข้าสู่อัน เรียง

Symposium จะมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยเช่นเดียวกัน แต่ผู้เรียนแต่ละคน จะต้องเป็นผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญหรือได้ศึกษาค้นคว้ามาแล้ว เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม

Forum จะเป็นการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งมีประธานกลุ่มเป็นผู้ดูแลในการ ปรึกษาหารือกันในกลุ่ม โดยการถาม - ตอบ ปัญหาต่างๆ และสรุปประเด็นสั้นๆ ในแต่ละ เรื่อง

Dialogue มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Round Table ซึ่งจะประกอบด้วยสมาชิก กลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ปรึกษาหารือกัน หรือพูดคุยกันในหัวข้อเรื่อง ที่ผู้สอนกำหนด ก่อน นำเสนอในชั้นเรียน

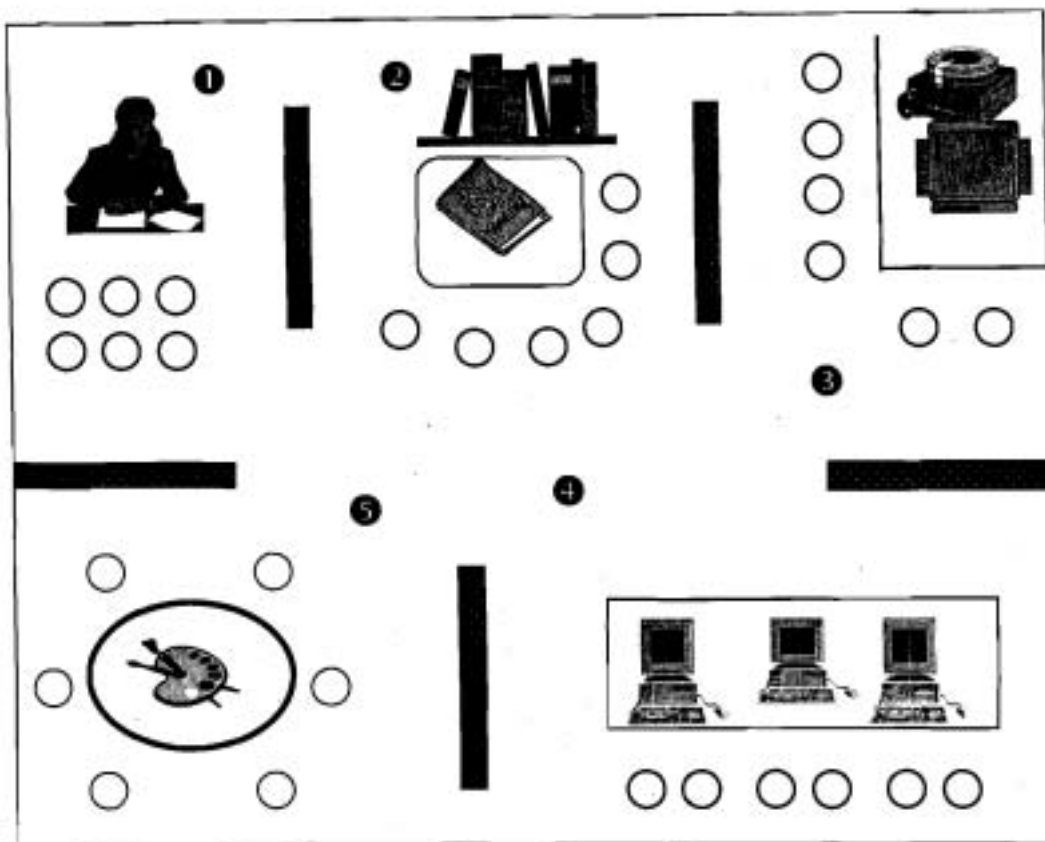
การจัดกลุ่มย่อยเพื่อปรึกษาหารือกันในรูปแบบใดก็ตาม จะต้องมีการสรุป ประเด็นสำคัญในตอนท้าย โดยประธานกลุ่ม ตัวแทน หรือผู้สอน เพื่อแสดงให้เห็นว่า

สมาชิกกลุ่มได้ศึกษาค้นคว้าหาแนวคิดใหม่ในเรื่องที่ผู้สอนกำหนด และผู้ฟัง หรือเพื่อนในชั้นเรียนได้รับความรู้หรือแนวทางที่ถูกต้องในเรื่องนั้นๆ

4. การจัดศูนย์การเรียนรู้ (Learning center)

การจัดศูนย์การเรียนรู้จะทำให้ครูสามารถสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก หรือให้ความสนใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ โดยจัดแบ่งให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่ม ร่วมกันทำงานหรือศึกษาในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งผู้เรียนจะมีความรู้ หรือมีความสนุกสนานในเรื่องที่ตนเองสนใจด้วย การเรียนการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ ผู้สอนจะเริ่มจากการบรรยายให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาทั้งหมดโดยสรุปก่อน รวมทั้งสิ่งที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ในศูนย์การเรียนรู้ แล้วจึงให้ผู้เรียนได้ศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ แต่ละศูนย์ความรู้ต่อไป

ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้จะประกอบด้วยสื่อประสมชนิดต่างๆ ในแต่ละศูนย์ความรู้ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือเรียนในลักษณะกลุ่มและปรึกษาหารือกัน โดยการอ่านคำแนะนำการใช้สื่อในแต่ละศูนย์ความรู้ และดำเนินกิจกรรมหรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามที่กำหนดในใบงาน ซึ่งผู้เรียนบางกลุ่มจะเรียนโดยตรงกับครูผู้สอน และบางกลุ่มจะศึกษาจากเอกสาร หนังสือเรียน รูปภาพ หรือเครื่องมือต่างๆ ในศูนย์ความรู้ เช่น ชุดการสอน โปรแกรมการเรียน สไลด์ วิดีโอเทป เครื่องคอมพิวเตอร์ และอื่นๆ ดังนั้นในศูนย์การเรียนรู้จะประกอบด้วยศูนย์ความรู้ต่างๆซึ่งมีอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เพียงพอ เหมาะสม และอยู่ในตำแหน่งที่ผู้เรียนจะสามารถศึกษาได้โดยไม่รบกวนผู้อื่น นอกจากนี้ผู้สอนจะกำหนด ทิศประกาศ หรือเขียนให้ผู้เรียนรับทราบว่า เมื่อผู้เรียนศึกษาหรือเรียนในศูนย์ความรู้หนึ่งๆเสร็จแล้ว ควรจะศึกษาในศูนย์ความรู้ใดต่อไป

ในแต่ละศูนย์ความรู้ของศูนย์การเรียนรู้จะมีสื่อการสอน และคำแนะนำในการใช้ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถศึกษาและใช้สื่อการสอนต่างๆได้ด้วยตนเอง สำหรับศูนย์ความรู้ที่ 5 จะเป็นศูนย์ที่เสริมความรู้ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนศึกษาในศูนย์อื่นๆเสร็จแล้ว ก่อนเวลาที่กำหนด จะสามารถมาศึกษาในศูนย์ที่ 5 ได้ ซึ่งจะประกอบด้วยงานศิลปะ เกม หนังสือ หรือกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยความสนุกสนานก่อนที่จะเข้าศึกษาในศูนย์อื่นๆต่อไป จากตัวอย่างของศูนย์การเรียนรู้ การดำเนินการสอนจะเริ่มเป็นลำดับ ขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การเตรียมการสอน ก่อนที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการสอนในลักษณะของศูนย์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ควรจะต้องเตรียมดำเนินการในเรื่องต่างๆดังนี้

1) จัดเตรียมสื่อการสอนในแต่ละศูนย์ความรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาในรายกระบวนวิชาของหลักสูตร เช่น ภาพสไลด์ วิดีโอเทป ชุดการ

สอน โปรแกรมการเรียน ใบงาน หนังสือ หรือเอกสารต่างๆ สำหรับให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้

2) จัดเตรียมเอกสารแนะนำการใช้ศูนย์ความรู้ ซึ่งจะมีเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รวมทั้งใบงาน ประกอบด้วยคำสั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงานในแต่ละศูนย์ความรู้ รวมทั้งแบบทดสอบความรู้ เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติภาระงาน และศึกษาความรู้ในศูนย์ดังกล่าวเสร็จแล้ว

3) จัดวางตำแหน่งต่างๆของเครื่องมือในแต่ละศูนย์ความรู้ไม่ให้แออัดมากเกินไป ผู้เรียนสามารถศึกษาในศูนย์ต่างๆได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีป้ายประกาศให้ทราบ เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาในศูนย์หนึ่งๆแล้ว จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

4.2 การดำเนินการสอน เมื่อผู้สอนจัดเตรียมสื่อต่างๆ และเอกสารสำหรับการดำเนินกิจกรรมในศูนย์การเรียนแล้ว การดำเนินการสอนควรจะเริ่มในลักษณะของกลุ่มใหญ่ก่อน แล้วจึงให้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) ผู้สอนทบทวนความรู้เดิม และสอนเนื้อหาวิชาใหม่ให้แก่ผู้เรียนในกลุ่มรวมเกี่ยวกับหลักการใหญ่ๆของเนื้อหาวิชาที่จะต้องศึกษาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบว่า ควรจะเรียนรู้ หรือศึกษาเรื่องอะไรบ้างในศูนย์การเรียน

2) อธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของศูนย์การเรียน ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ความรู้ต่างๆ รวมทั้งกฎ และกติกา ในการใช้สื่อการเรียนภายในเวลาที่กำหนด

3) แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ตามศูนย์ความรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้และให้ผู้เรียนศึกษาภาระงานในแต่ละศูนย์ความรู้ โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดให้ในแต่ละศูนย์ รวมทั้งการทำแบบทดสอบภายในเวลาที่กำหนด และหมุนเวียนกันศึกษาจนครบทุกศูนย์การเรียน

4) หลังจากผู้เรียนได้เรียนครบทุกศูนย์การเรียนแล้ว ผู้สอนจะตรวจสอบใบงานของผู้เรียนในแต่ละศูนย์ความรู้ ประเมินความรู้ และจัดให้มีการทดสอบความรู้ทั้งหมดของผู้เรียนอีกครั้ง

การจัดการสอนในลักษณะของศูนย์การเรียน ผู้สอนจะต้องกำหนดกฎ กติกา สำหรับการศึกษานี้ในแต่ละศูนย์ความรู้ รวมทั้งกำหนดระยะเวลาของการศึกษานี้

ละศูนย์กลางความรู้ด้วย เช่น ผู้เรียนจะสามารถศึกษาในแต่ละศูนย์กลางความรู้ไม่เกิน 20 นาที แล้วจึงเปลี่ยนไปศึกษาในศูนย์กลางอื่น ต่อไป ซึ่งในแต่ละศูนย์กลางความรู้ ผู้สอนสามารถเขียนระเบียบปฏิบัติสำหรับผู้เรียนเข้าใจก่อนเข้าศึกษาในแต่ละศูนย์กลางความรู้ เช่น ให้ผู้เรียนหยิบบัตรคิวก่อนเข้าศูนย์ ลงลายมือชื่อ และเมื่อเข้าศึกษาในศูนย์แล้วให้ปฏิบัติดังนี้ ตัวอย่างเช่น

ศูนย์กลางความรู้ที่ 2

การอ่าน

1. เมื่อผู้เรียนมาพร้อมกันจำนวน 6 คน ให้เลือกซอง 1 ซอง เพื่อเลือกหัวข้อเรื่อง
2. เลือกหนังสือ และอ่านตามที่กำหนดรวมทั้งร่วมกันตอบคำถามข้อ 1-10 ข้ออื่นที่เหลือให้ทำเป็นการบ้านและนำส่งในวันรุ่งขึ้น
3. เขียนคำตอบข้อ 1-10 พร้อมชื่อของทุกคนลงในกระดาษ และใส่ไว้ในตะกร้าที่จัดเตรียมไว้

ศูนย์กลางความรู้ที่ 3

ศึกษาจากวีดิโอเทป

1. เมื่อมาพร้อมกัน ให้ทุกคนใส่หูฟัง เพื่อไม่ให้เสียงรบกวนกลุ่มอื่น
2. ใส่เทปลงในเครื่อง ดู และศึกษาเนื้อหาที่อยู่ในเทป ซึ่งมีความยาวประมาณ 6 นาที เมื่อดูเสร็จแล้วให้กรอเทปกลับตามเดิม
3. เลือกคำถาม 1 ซอง อ่าน ปรีกษาหาหรือ และ ร่วมกันตอบคำถามในกระดาษคำตอบ
4. นักเรียนสามารถดู และศึกษาเนื้อหาวิชาจากเทปได้อีกครั้ง เมื่อดูเสร็จแล้วให้กรอเทปกลับตามเดิม
5. เขียนคำตอบ พร้อมทั้งชื่อของนักเรียน และใส่ไว้ในตะกร้าที่จัดเตรียมไว้

การจัดตารางเวลาสำหรับการเรียนในศูนย์การเรียน ซึ่งประกอบด้วยศูนย์ความรู้ย่อยๆนั้น ผู้สอนสามารถกำหนดตารางเวลาเรียนสำหรับผู้เรียนแต่ละคนได้ว่า ในช่วงเวลาใดผู้เรียนจะต้องศึกษาเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในศูนย์ความรู้ในเรื่องใด หรือศึกษาด้วยตนเอง และในเวลาใดที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา หรือเรียนโดยตรงกับครูผู้สอนเป็นกลุ่ม หรืออาจจะกำหนดให้ผู้เรียนเรียนกลุ่มเดียวกันโดยตลอดในทุกศูนย์ความรู้ก็ได้ สำหรับการกำหนดตารางเรียนให้กับผู้เรียนในแต่ละคนนั้นสามารถทำได้ในลักษณะต่อไปนี้

ตารางการศึกษาในศูนย์การเรียนของ.....	
9.00 -9.20	ศึกษาเรื่อง..... ในศูนย์ความรู้ที่ 2
9.20 -9.40	ศึกษาเรื่อง.....ในศูนย์ความรู้ที่ 4
9.40 -10.00	ศึกษาเรื่อง..... ในศูนย์ความรู้ที่ 1
10.00-10.20	ศึกษาเรื่อง.....ในศูนย์ความรู้ที่ 3

การจัดศูนย์การเรียนสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับความรู้ อาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเนื้อหาความรู้ และสื่อการสอนต่างๆที่ผู้สอนจัดไว้ในศูนย์ความรู้ ซึ่งเนื้อหาความรู้ในแต่ละศูนย์ความรู้ที่ผู้เรียนศึกษาจะต้องแตกต่างกัน เช่นมีหัวข้อเรื่องต่างกัน หรือวิชาต่างกันก็ได้ และในบางครั้งอาจจะจัดให้มีแต่สื่ออย่างเดียวกันในทุกศูนย์ความรู้ เช่น ชุดการสอน โปรแกรมการเรียน หรือสื่อการสอนที่แตกต่างกันโดยที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ควบคุม ชี้แนะในการทำงานของผู้เรียน อย่างไรก็ตามศูนย์ความรู้ทุกศูนย์ในศูนย์การเรียนควรมีสื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน มีคำแนะนำในการใช้ศูนย์ ซึ่งผู้เรียนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีแบบประเมินความรู้ของผู้เรียนเมื่อศึกษาในแต่ละศูนย์ความรู้แล้ว

4.3 การประเมินผลการใช้ศูนย์การเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในลักษณะของศูนย์การเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรจะตรวจสอบความ

สนใจของผู้เรียน รวมทั้งจัดทำแบบสำรวจ เพื่อประเมินตนเองเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียน
ในแนวทางต่อไปนี้

1. ผู้สอนจัดเตรียมการให้ประสบการณ์ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ ไปหรือไม่ ก่อนให้ผู้เรียนเข้าศึกษาในศูนย์การเรียน
2. ศูนย์การเรียน มีสื่อการเรียน รูปแบบ ตำแหน่งในการจัดวาง และสีสันทันทีจะดึงดูดความสนใจของผู้เรียนหรือไม่
3. ภาระงานที่มอบให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละศูนย์ความรู้ก่อนข้างยาก หรือง่ายเกินไปสำหรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
4. ผู้เรียนจะทราบผลการเรียนย้อนกลับในทันทีหรือไม่
5. ผู้สอนจัดเตรียมแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งเอกสารสำหรับให้ผู้เรียนได้สืบค้นอย่างเพียงพอหรือไม่
6. ป้ายประกาศต่างๆ ในศูนย์การเรียนมีความถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาหรือไม่ สื่อความหมายได้เข้าใจมากนักน้อยเพียงใด
7. กิจกรรมและเนื้อหาวิชาในแต่ละศูนย์ความรู้ ไม่เกี่ยวเนื่องกันใช่หรือไม่
8. ในศูนย์การเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างอิสระตามเอกัตภาพ และให้ผู้เรียนได้เรียนในลักษณะของกลุ่มการเรียนหรือไม่
9. คำแนะนำในการใช้ศูนย์การเรียนชัดเจน เข้าใจง่าย หรือไม่
10. ผู้เรียนจะสามารถมาใช้ศูนย์การเรียนอย่างอิสระ ด้วยตนเองได้หรือไม่
11. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในศูนย์การเรียนมีความคงทนหรือไม่ และมีการดูแลรักษาอย่างไร
12. ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่า เมื่อผู้เรียนเข้าศึกษาในศูนย์ความรู้หนึ่งๆ แล้ว จะได้รับความรู้ตามเนื้อหาวิชาครบถ้วน ภายในเวลาที่กำหนด
13. ผู้สอนจะเก็บรวบรวมคำตอบของผู้เรียนในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างไร
14. ผู้สอนได้จัดทำระบบการเก็บบันทึกข้อมูลคำตอบของผู้เรียนอย่างไร
15. การประเมินผลการใช้ศูนย์การเรียน จะทำให้ผู้สอนสามารถดำเนินการปรับปรุงศูนย์การเรียนให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในลักษณะของกลุ่ม หรือรายบุคคล รวมทั้งได้รับความรู้
เนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด

การจัดศูนย์การเรียนรู้ เป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้สำหรับ
ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา หรือในระดับมัธยมศึกษา โดยพิจารณาความเหมาะสมใน
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนในแต่ละศูนย์ความรู้ให้สอดคล้องกับวัย วุฒิภาวะ ความ
สนใจของผู้เรียน และเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรด้วย ซึ่งการเรียนในลักษณะของ
ศูนย์การเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆที่ผู้สอนจัดให้

ขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์

การสอนให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ จะทำให้ผู้เรียน
สามารถร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ สามารถสื่อความหมายของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ ยอมรับ
ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันสรุปแนวคิด เพื่อให้ได้ผลงาน หรือแนวคิดใหม่ซึ่งเป็น
งานของกลุ่ม ขั้นตอนการสอนโดยส่วนรวมมีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนดำเนินงาน

การสอนในลักษณะกลุ่ม ผู้สอนจะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการ
ดำเนินการสอนในเรื่องต่างๆต่อไปนี้

1.1. เตรียมสถานที่สำหรับการทำงานกลุ่ม ดังนั้นขนาดของห้องเรียนและ
จำนวนนักเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจัดการสอน ทั้งนี้รวมถึงอุปกรณ์
ต่างๆประจำชั้นเรียนจะต้องสามารถเคลื่อนย้ายได้หรือจัดให้สอดคล้องกับการทำงานกลุ่ม

1.2. กำหนดข้อตกลง และจุดประสงค์ของการทำงานกลุ่ม วิธีการทำงาน
ร่วมกัน การร่วมกันใช้อุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการจัดกลุ่มเพื่อให้เกิดเสียงน้อยที่สุดโดยไม่
รบกวนห้องเรียนข้างเคียง วิธีการปรึกษาหารือ หรือการร่วมกันทำงาน และจุดประสงค์
ของผลงานกลุ่ม ซึ่งจะอยู่ในลักษณะของรายงานกลุ่ม การรายงานหน้าชั้น และการให้
ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อกลุ่ม

1.3. กำหนดเวลา ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ผู้สอนมอบหมายให้
เวลาส่วนใหญ่จะอยู่ที่การทำงานร่วมกัน การปรึกษาหารือ การสร้างแนวคิด หรือการสรุป
เพื่อให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์ที่สุดตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเวลาที่เหลือจะเป็นการเสนอ

ผลงานหรือแนวคิดของสมาชิกในกลุ่มต่อเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ การกำหนดเวลานั้น ถ้ากำหนดให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานในวันเดียวกัน จะต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ขึ้นอยู่กับจำนวนของกลุ่มที่กำหนด ทำให้เวลาที่จะต้องใช้ในการปรึกษาหารือกันในแต่ละกลุ่มมีไม่มากนัก ดังนั้นผู้สอนจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสม อาจจะให้ผู้เรียนได้เสนอรายงานในวันต่อไป หรือชั่วโมงต่อไป ซึ่งจะทำให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีโอกาสศึกษางาน และจัดทำรายงานได้สมบูรณ์ขึ้น

1.4. กำหนดหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนจะสามารถแนะนำและให้สมาชิกในกลุ่มเลือกผู้ที่เหมาะสมทำหน้าที่ประธานกลุ่ม สมาชิกทำหน้าที่หาข้อมูล หรือเอกสารต่างๆ สมาชิกกลุ่มทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง รวบรวม จัดเรียงลำดับข้อมูล รวมทั้งสมาชิกกลุ่มทำหน้าที่สรุป เขียนรายงาน หรือเสนอรายงาน

2. กำหนดจุดประสงค์และแผนการเรียน

เช่นเดียวกับการสอนทั่วไป ผู้สอนเริ่มต้นบทเรียนโดยการทบทวนความรู้เดิม ทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับจุดประสงค์ และผลการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องได้รับ แนวทางการให้คะแนนสำหรับกลุ่ม และให้นักเรียนในกลุ่มรับทราบจุดประสงค์ รวมทั้งชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม ความร่วมมือและการช่วยเหลือกัน เพื่อให้ผลงานของแต่ละคน และกลุ่มบรรลุผลตรงตามเป้าหมาย ความรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด เอกสารวิชาการ รูปภาพ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนจะต้องอธิบายโดยใช้ภาษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย

3. การดำเนินการสอน

ผู้สอนอธิบาย ให้ความรู้เนื้อหาวิชาแก่ผู้เรียน และยกปัญหาที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การสอนในลักษณะกลุ่มนั้น ผู้เรียนบางคนอาจจะยังไม่เคยชินหรือคุ้นเคย ผู้สอนจะต้องอธิบายให้เข้าใจถึงลักษณะการเรียน ซึ่งความสำคัญอยู่ที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้สึกพอใจที่จะให้ความรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รับความรู้จากเพื่อน หรือยอมรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกของกลุ่มอย่างมีเหตุผล โดยไม่มีความขัดแย้งในใจหรือ

มีกิริยาอาการที่ไม่สุภาพ คั่งนั้นในการดำเนินการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้ ควรจะ
ดำเนินไปในแนวต่างๆดังนี้

3.1 สนับสนุน และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะของการสื่อความ
หมายในกลุ่ม ซึ่งให้เห็นความสำคัญว่า ประสพการณ์ หรือแนวความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละ
คนจะมีประโยชน์ต่อกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจ
ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มในแนวทางที่ถูกต้อง

3.2 แนะนำการเสนอข้อมูลของสมาชิกในกลุ่มว่า จะต้องเป็นข้อมูลที่เป็น
จริง ซึ่งอาจจะได้มาจากประสพการณ์ หรือการค้นคว้า แต่จะต้องมีหลักฐานที่สามารถ
อ้างอิงได้ และพยายามสร้างบรรยากาศในการประชุมของสมาชิกในกลุ่มให้เป็นวิชาการ
โดยการสนับสนุนให้ทุกคนได้เสนอข้อมูลของตนเองโดยไม่ต้องเกรงว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับ
ของกลุ่ม หรือได้รับการปฏิเสธ

3.3 สอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิจารณญาณในการพิจารณาเลือกข้อมูลที่
ถูกต้อง โดยการซักถามเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากสมาชิกของกลุ่ม ทำให้ผู้ที่ให้ข้อมูลเสนอ
ข้อมูลได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์และเป็นการย้ำความเข้าใจ หรือความถูกต้องของ
ข้อมูล

3.4 อธิบายให้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะ
ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการเสนอผลงานได้ ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่ม
ทุกคน ในการให้ความร่วมมือและร่วมใจกันทำงาน และการเสนอแนวคิด ซึ่งจะ
ทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานในฐานะงานกลุ่ม และแต่ละคนในกลุ่มก็จะ
ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าด้วยเช่นกัน

4. การจัดหรือแบ่งกลุ่มผู้เรียน

เป็นการให้ผู้เรียนเริ่มการเรียนรู้ในลักษณะของกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะต้องมี
วิธีการจัดการ และวางแผนงานอย่างดี เริ่มจากอธิบายวิธีการแบ่งกลุ่ม กำหนดสมาชิกใน
กลุ่ม กำหนดสัญญาณ หรือบอกการทำงานในกลุ่มให้ เช่น เริ่มการแบ่งกลุ่ม กำหนดชื่อ
ของกลุ่ม กำหนดเวลาในการศึกษา หรืออ่านบทเรียนสำหรับกลุ่ม เสร็จแล้วให้กลุ่ม
ปรึกษาหารือกัน และกำหนดเวลาให้เสนอผลงานของกลุ่ม

5. ดูแลให้นักเรียนร่วมกันทำงานในลักษณะกลุ่ม

การทำงานกลุ่มของนักเรียนในเรื่องธรรมดาๆ นักเรียนอาจทำได้สำเร็จภายในชั่วโมงเรียน แต่สำหรับการศึกษาในบางหัวข้อเรื่องอาจจะต้องใช้เวลามากกว่านั้น ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และแนวทางในการศึกษาหรือหาแหล่งความรู้อื่นๆ เพื่อให้การทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มสำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งจะใช้เวลาส่วนใหญ่ของครู มากกว่าการบรรยายในชั้นเรียน บทบาทของครูจะเปลี่ยนจาก การที่ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน เป็นผู้ให้คำชี้แนะในการศึกษาและการแสวงหาความรู้ของนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเล็กๆ

ในระหว่างดำเนินการสอนแบบกลุ่ม ผู้สอนควรจะได้ตรวจดูงานกลุ่มของผู้เรียน และสังเกตความถูกต้องของงานในแต่ละกลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะในการศึกษา และค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำเมื่อพบปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปตามจุดประสงค์ หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอนก็คือ การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ความไม่เข้าใจกันของสมาชิกกลุ่มในการเสนอความคิดเห็น ความขัดแย้งกัน โดยผู้สอนจะต้องมุ่งเน้นหรือเสนอแนวทางให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนอาจจะเรียกผู้เรียนที่มีปัญหามาพบเป็นรายบุคคล เพื่อชี้แจงหรือปรับความเข้าใจและชี้ให้เห็นความสำคัญ หรือความสำเร็จของผลงานที่จะเกิดขึ้น

6. การสรุปผลงานและการประเมินผล

การประเมินความรู้ของนักเรียนซึ่งครูอาจจะทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่ผู้เรียนได้รับในการเรียนแบบกลุ่ม กับคะแนนที่เป็นพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน เพื่อดูความก้าวหน้าและนำมาพิจารณาให้คะแนนเป็นกลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนสูงสุด จะเป็นกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมีผลความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มอื่นๆ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสามารถให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการเสนอผลงานที่น่าสนใจแก่กลุ่มอื่นๆด้วย

การประเมินผลสำเร็จหรือผลงานของกลุ่มนอกจากจะพิจารณาในด้านความรู้หรือผลงานของแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะของการรายงาน การสรุปผลงาน หรือการแสดงผลนิทรรศการแล้ว ควรจะได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ หรือความร่วมมือ

กันในการค้นหาข้อมูลของสมาชิกในกลุ่มด้วย รวมทั้งความรู้สึกและการประสานงานกันของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะสามารถประเมินได้เช่นเดียวกับการสัมมนาในแนวทางต่อไปนี้

6.1 เปิดโอกาสให้ทุกคนได้พูดอย่างอิสระถึงการดำเนินงานของกลุ่มและสมาชิก ในระหว่างที่มีการทำงานกลุ่ม

6.2 ให้สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับกลุ่มที่ตนได้เข้าไปร่วมงานด้วย รวมทั้งการประสานงานระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และให้ข้อเสนอแนะที่จะสามารถทำให้งานของกลุ่มดีขึ้น

6.3 ให้ผู้สังเกตการทำงานของกลุ่มซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดไว้ก่อนการทำงานกลุ่ม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

7. การยกย่องและให้รางวัล

ผู้สอนจะเป็นผู้ยกย่อง และให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีผลงานดีเด่น สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความก้าวหน้าในด้านวิชาการ โดยเน้นที่กลุ่มเป็นหลัก ประกาศและยกย่องให้ผู้อื่นทราบโดยการประชาสัมพันธ์ในหนังสือโรงเรียน หรือคิดที่ป้ายประกาศของโรงเรียนให้ทราบทั่วกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการของสมาชิกกลุ่ม และความร่วมมือเป็นอย่างดีในกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะกลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อผู้สอนจัดบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนทุกคนมีความไว้วางใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเป็นเพื่อนที่ติดต่อกัน รวมทั้งมีอิสระในการคิดหรือค้นหาคำตอบและแนวคิดต่างๆด้วยตนเอง ไม่ได้ได้รับความกดดันจากกลุ่มเพื่อน หรือครูในการทำงานกลุ่ม

ในระหว่างการทำงานกลุ่ม ผู้สอนควรจะได้สังเกตการทำงานของผู้เรียนด้วย สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันอย่างดีในการทำงาน มีความสุข หรือสนุกต่อการทำงาน ซึ่งผู้สอนจะสามารถประเมินการจัดกิจกรรมกลุ่มให้แก่ผู้เรียนได้ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุขหรือไม่ เกรงเครียดเกินไป หรือไม่สนใจในการทำงาน
2. สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือกัน ร่วมมือกันทำงานในเรื่องที่กำหนดให้หรือไม่

3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือ ไม่มีบางคนถูกละเลยหรือไม่
4. ในระหว่างการทำงานกลุ่มใครเป็นผู้ที่ควบคุมการทำงานกลุ่มมากที่สุด
5. ทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานหรือไม่ หรือแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก
6. การสรุปประเด็น หรือหลักการสำคัญกลุ่ม ทุกคนยอมรับความคิดเห็นหรือไม่ หรือ ได้มาจากการออกเสียงข้างมาก (Vote)
7. สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวคิดหรือข้อเสนอของกลุ่ม
8. ผู้สอนจะสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันทำงาน หรือปรับพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มบางคนได้อย่างไร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้น ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาดีขึ้น สะสมความรู้ที่เรียนมาได้นานกว่าการท่องจำ และจะกระตุ้นความสนใจในการเรียน ทำให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างขึ้นเนื่องจากได้รับฟังความคิดเห็นในหลายๆด้านจากเพื่อนร่วมกลุ่ม เพิ่มความเข้าใจที่ติดต่อกันระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน และผู้เรียนจะมีทักษะในการสื่อสารมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการทำงานกลุ่มมีดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากเป็นการทำงานกลุ่มทำให้ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดรับผิดชอบ สมาชิกกลุ่มจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นมากกว่าการกระทำ หรือการทำงาน
2. จะมีเพียงสมาชิกกลุ่ม 2-3 คนที่ทำงานอย่างจริงจัง นอกนั้นจะเป็นเพียงผู้ร่วมมือ หรือละเลยการทำงาน
3. นักเรียนบางคนที่ชอบทำงานคนเดียวจะไม่สนใจการทำงานกลุ่ม อาจจะเป็นเนื่องจากเห็นว่าสามารถทำงานนั้นๆได้ด้วยตนเองจะดีกว่า หรือ อยาที่จะให้ความร่วมมือและไม่มีทักษะทางด้านสังคมกับผู้อื่น
4. การทำงานกลุ่มทำให้ผู้สอนต้องใช้เวลาในการวางแผนงาน และใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่าการสอนปกติในเรื่องเดียวกัน

การแก้ปัญหาดังกล่าวเหล่านั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนการสอนในลักษณะกลุ่มเป็นอย่างดี ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม มีการติดตามผล รวมทั้งจัดเตรียม

อุปกรณ์การสอน เอกสารต่างๆ และให้ความสะดวกแก่ผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้

การจัดการเรียนแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและทำงานเป็นกลุ่ม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการสอนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ส่วนใหญ่แล้วพัฒนามาจากวิธีการสอนที่จัดให้นักเรียนเรียนเป็นทีม (Student Team Learning Method) ซึ่งเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ (Johns Hopkins University) โดยจัดให้เรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) วิธีการสอนแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และร่วมกันเรียน รับผิดชอบการเรียนของเพื่อนร่วมทีม รวมทั้งผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของทีม การจัดการสอนในลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ จะไม่เน้นกิจกรรมของผู้เรียนในกลุ่มแต่จะมุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานในรูปแบบ หรือลักษณะของทีม หรือการทำงานเป็นกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบที่เป็นตัวอย่างของการเรียนแบบร่วมมือจะได้กล่าวในบทต่อไป